

Asia: TEM/158/00.04.01/2018

Raporttiluonnos jakamistalouteen liittyvien kysymysten vaihtoehtoisista ratkaisutavoista

1. - 3. luvut (Toimeksianto, Säädosympäristö, Disruptio)

Tähän voitte kommentoida lukuja 1.-3.

Jakamistalouden merkitys on viime vuosina tullut entistä suuremmaksi. Nykyinen lainsäädäntö ei kaikin osin sovellu siihen, mikä aiheuttaa kuluttajille ongelmia: esimerkiksi osapuolten vastuut ovat epäselviä. Jakamistaloudesta puhuttaessa käytetään monenlaisia käsitteitä sekaisin, jotka liittyvät toisiinsa. Erityisesti jakamistalouden ja alustatalouden määritelmät menevät sekaisin. Itse jakamistalouden käsite on laajentunut ja hajaantunut sillä tavalla, että sitä ei voine käyttää pohjana oikeudelliseen sääntelyyn, vaan lienee tarvetta käyttää muunlaista käsitteistöä.

Lausunnolla olevassa raporttiluonnoksessa jakamistaloudella tarkoitetaan ilmiötä, jossa yksityishenkilöt jakavat toisilleen hyödykkeitä ja palveluja. Keskeistä jakamistaloudelle on vajaakäytöllä olevien resurssien (omaisuus, resurssit, aika tai taidot) jakaminen ja parempi hyötykäyttö. Kuluttajaliitto haluaa huomauttaa siitä, että sen määrittely milloin hyödykkeen tarjoaja on elinkeinonharjoittaja ja milloin yksityishenkilö on erittäin keskeistä hyödykkeen ostajan kannalta. Tämä määrittää esimerkiksi sovellettavan lain, säädösten sitovuuden ja sen mitä oikeussuojakeinoja ostajalla on käytössään. Elinkeinonharjoittajan määritelmä voi myös olla erilainen esimerkiksi vero- ja kuluttajansuojalainsäädännössä.

4. Työ jakamis- ja alustataloudessa

Tähän voitte kommentoida lukua 4.

Kuluttajaliitto ottaa kantaa asiaan palvelun tarjoajan ja ostajan väliseen suhteeseen. Palvelun tarjoajan ja välittäjän väliseen suhteeseen emme ota kantaa.

Työ- samoin kuin kuluttajaoikeudessa lähtökohtana on sopimussuhteen heikomman osapuolen etujen suojeleminen. Raportin määrittelemässä jakamistaloudessa, jossa yksityishenkilöt jakavat toisilleen hyödykkeitä ja palveluja ja johon liittyy oletus yksityishenkilöiden harjoittaman toiminnan

pienimuotoisuudesta, satunnaisuudesta ja ei-ammattimaisuudesta, voidaan palvelun tarjoajaa ja ostajaa pitää tasapuolisina toimijoina eikä periaatteessa ole tarvetta heikomman osapuolen suojeluun. Toisaalta on mahdollista, että jakamistaloudessa yksityinenkin palveluntarjoaja on ammattimainen.

Kuluttajaliiton mielestä on sekä palvelun tarjoajalle ja ostajalle on tärkeää olla selvillä siitä, onko heidän välillään työsuhde. Pitää pohtia keinoja, siihen miten palvelun ostaja olisi yksiselitteisesti selvillä siitä, millainen oikeussuhde hänen ja palveluntarjoajan välillä on. Työsuhteessa palvelun ostajan velvollisuudet ovat huomattavasti suuremmat kuin muussa sopimussuhteessa. Työnantajamaksujen, ennakonpidätyksen, vakuuttamisvelvollisuuden ja muiden vastaavien ohella hän vastaa myös työturvallisuudesta. Lisäksi palvelun ostajan oikeus saada korvausta palvelun virheen tai viivästymisen aiheuttamista vahingoista on heikompi kuin muissa sopimussuhteissa ja sopimuksen purkamisen ja irtisanominenkin voi olla vaikeaa.

Mitä seuraavista vaihtoehtoista pidätte parhaana alustatalouden piirissä työtä tekevän oikeudellisen aseman selkiyttämiseksi?

-

Perustelut ja mahdolliset kommentit

-

5. Kilpailuoikeiden soveltaminen itsensätyöllistäjiin

Tähän voitte kommentoida lukua 5.

-

6. Jakamistalous ja työsuojelu

Tähän voitte kommentoida lukua 6.

-

Mitä seuraavista vaihtoehtoista pidätte parhaana työterveyden ja työturvallisuuden edistämiseksi jakamistaloudessa?

-

Perustelut ja mahdolliset kommentit

-

7. Jakamistalouden palveluiden verotus

Tähän voitte kommentoida lukua 7.

-

8. Lyhytaikainen majoitustoiminta

Tähän voitte kommentoida lukua 8.

Kuluttajaliitosta lähtökohtana tulee olla se, että asuinhuoneistoa käytetään pääasiassa asumiseen. Asuinhuoneiston käyttämisen muuhun kuin tilapäiseen majoitustoimintaan pitää vaatia huoneiston käyttötarkoituksen muuttamista sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa menettelyssä että asunto-osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä. Majoitustoimintaa koskevassa sääntelyssä on turvallisuutta koskevia vaatimuksia, joita asumiseen ei liity – majoittujien turvallisuutta koskevia määräyksiä ei saa kiertää jakamistalouden nimissä. Huoneiston käyttämisestä pysyvästi majoitukseen aiheutuu usein naapureille enemmän melu- ja muuta haittaa kuin asumiskäytöstä. Lisäksi asunnosta asunto-osakeyhtiölle aiheutuvat kulut voivat nousta. Lisäksi huoneistojen laajamittaisella siirtyminen asumisesta majoitustoimintaan voi joillakin paikkakunnilla vähentää asuntojen tarjontaa tavalla joka nostaa asumisen hintaa.

Asuinhuoneiston käyttämistä majoitustoimintaan asumisen ohella ei tule estää kokonaan, kuten joissakin paikoissa maailmaa on tehty. Asuntojen omistajilla tulee lähtökohtaisesti olla oikeus tarjota asuntojaan kohtuullisessa määrässä myös majoituskäyttöön. Pitää määritellä rajat sille, milloin majoitustoiminta on niin vähäistä, että se ei tarvitse maankäyttö- ja rakennuslain tai asunto-osakeyhtiölain mukaista huoneiston käyttötarkoituksen muuttamista. Kohtuullisena määränä voidaan pitää asunnon tarjoamista majoittumiseen ihmisten normaaleina loma-aikoina ja vapaapäivinä, esimerkiksi noin 50–60 päivänä vuodessa. Tällainen toiminta ei Kuluttajaliiton mielestä tarvitse tiukkaa sääntelyä. Toisaalta on huolehdittava siitä, että majoitustoiminnasta ei aiheudu muille asukkaille tai yhtiölle kohtuutonta haittaa. Pitää pohtia sitä, pitäisikö yhtiöllä olla oikeus kieltää yhtiöjärjestyksessä majoitustoiminta kokonaan tai asettaa sille rajoituksia ja millainen enemmistö yhtiöjärjestyksen muuttamiseen tarvitaan.

Mitä seuraavista vaihtoehtoista pidätte parhaana lyhytaikaisen majoitustoiminnan sääntelemiseksi?

-

Perustelut ja mahdolliset kommentit

-

Muut mahdolliset kommenttinne raporttiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Raporttiluonnoksessa ei oteta lainkaan kantaa palvelun tai muun hyödykkeen välittäjän vastuuseen ostajaan nähden. Voimassa olevan kuluttajansuojalain 12 luvun 1 §:ssä säädetään kulutushyödykkeen välittäjän vastuusta. Sanamuotonsa perusteella vastuu koskee kuitenkin vain lain 5 luvun mukaista tavarankäyttöä ja 8 luvun mukaisia kuluttajapalvelussopimuksia. Kuluttajaliiton mielestä välittäjän vastuuta pitäisi laajentaa nykyisestä. Mitä vahvemmin välittäjä puuttuu sopimuksen sisältöön tai tarjoaa työkaluja sopimuksen täyttämiseen ja hyötty tästä taloudellisesti, sitä vahvemmat syyt on saattaa välittäjä vastuuseen myös palvelun tarjoajan ja käyttäjän välisestä sopimuksesta.

Niemi Timo
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry